

Redskapsbeskrifning

Några allmänna föreskrifter, som kunna lämpas på hwarje slag af fiskredskap, torde icke böra lemnas oanmärkte. Som bekant är kan allt fiske, som idkas i Bohuslänska Skärgården eller rättare af dess fiskare, delas i **Garnfiske** och **Krok-** eller **Linefiske**. Wid Linefisket är nödigt anmärka, att icke gröfre linor begagnas, än som fordras för storleken af den fisk, man ernar fånga, och att snöret eller linan, kan nyttjas mycket finare än nu wanligen sker. Detta blir för fiskaren tydligt då han eftertänker att fisken bör fångas med konst, men icke med wåld. Det är äfwen af högsta wigt att krokens storlek lämpas efter fiskslaget, för hwilket han utkastas, och bör tagas snarare för liten än för stor. En stor krok är wid inköpet dyrare, fordrar större agn, större flå och är swårare för fisken att swälja. Dessutom bör udden alltid hållas mycket hwass, emedan fiskens käkar i allmänhet äro hårda, och en trubbig eller slö krok således lätt slinter och fisken går förlorad.

Wid Garnfisket iakttages: att tråden eller garnet, hwaraf den förfärdigas, är fint, samt att då garn nyttjas, det spinnes baklänges, emedan, i annat fall, snodden går upp, då not deraf bindes. Wid allt garnfiske är det en stående regel att **ju finare garnet är desto bättre fiskar redskapen**, emotstår längre röta, emedan den torkar hastigare och är dessutom mindre dyr och lättare att handtera. Att garnet icke behöfwer wara groft, bewises deraf, att man fångat Hwalfisk i Wad, Skälhund i Strömmingsgarn (Sköte) och Marso i Skäddegarn. En annan lika wigtig omständighet är, att maskornas storlek lämpas efter fiskarten, som skall fiskas, emedan ynglet bör skonas för att tillwäxa och endast fullwäxta eller hwad man kallar matnyttiga fiskar tagas.

Widare förekommer en omständighet, som Bohusläns fiskare föga iakttaga, att nemligen redskapen wårdas den tid han icke nyttjas.

Den redskap, som begagnas till linefisket, skötes wisserligen så wida att linan torkas och intages sedan den är torr; men kroken smörjes sällan då den insattes i **Splitten** (N:o 34), utan fästes i den medan han ännu är wåt af hafswattnet, hwarigenom han snart förderfwas af rost, i synnerhet om den är något gammal, så att förteningen är afnött. Med Garnredskapen är förhållandet ännu sämre. Från den stund då Garnet eller Waden uttages till begagnande, till den tid då garnfisket upphörer, hwilken tid upptager flere månader, intagas eller ens torkas aldrig denna redskap, utan blir beständigt, dag och natt, i omwexlande solsken och regn, liggande under bar himmel; någon gång på stänger upphöjda från marken, så kallade **Waräckor**; men finnes ett slätt berg i grannskapet, som ofta är händelsen, bredes den

på detsamma. Waden t. ex. intages aldrig under tak, förr än, som sagdt är, fisket är slut, då hon sönderskäres och hwarje fiskare tager sin lott. Det wore wäl icke särdeles kostsamt att wid landningsstället, uppsätta en bod eller åtminstone ett skjul, hwaruti notredskapen, sedan den torkat, kunde inläggas mellan det den brukades. I stället att, som borde ske, färga och tjära redskapen, så snart den blir utlakad, tjäras den nu endast en gång om året och på ett så förwändt sätt att garnet blir stelt som ståltråd och således på en längre tid, sedan det nyss är tjäradt, icke kan fiska. Den redskap som i Bohuslänska Skärgården dels är antagen till fiskets bedrifwande, dels borde antagas, skall upptagas i nedanstående

Redskapsbeskrifning

1:o Fartyg

N:o 1. **Sill-Buys.** Ett fartyg av 20-30 lästers drägtighet och egentligen bygdt för Sillfiske på djupet i Nordsjön, kan omöjligen, för den stora kostnad, som är förenad med dess byggnad och utrustning, åstadkommas af den föga bemedlade Bohuslänska fiskaren, och om något sådant fiske i framtiden kommer i fråga att verkställas, kan det icke ske utan att, som förr skett, införskrifwa fartyget och någon för fisket wand person att föra detsamma, hwarföre dess beskrifning, som i alla fall skulle blifwa ofullständig, här förbigås.

N:o 2. **Skuta.** Byggt på kravel och omkring 24 alnars köl, nyttjas i Bohusläns Skärgård till storfiske i Nordsjön. Dess nu warande gammalmodiga och tunga byggnadssätt och owiga tackling, är af hwarje fiskare noggsamt känd. Den har twenne hufwudsakliga fel: först att på den intet rum är inrättadt för saltning om bord, och för det andra, att tacklingen förswårar hwarje manöver, som fordrar någon hastighet. Detta har äfwen fiskaren insett och börjar nu att, i stället för den owiga Skutan, nyttja däckade större båtar. Om dessa föråldrade Skutor, som snart uttränges af de nämnda däckade Sjöbåtarna, i stället för att slopas, förwandlades till flytande Salterier på Bankarna, skulle säkert storfisket derigenom winna mycket både i tid och warans godhet.

N:o 3. **Sjöbåt.** Denna är byggd på klink och 10, 11 aln. köl, mycket djup emot längden för att, som skärkarlen uttrycker sig, kunna "**rida upp**". Han är i det fallet mindre ändamålsenlig att han är öppen, och blir derföre wid hårdt wäder och storm, ofta så förfylld af watten att fiskaren med swårighet håller honom **flått**. Detta är ock skälet, hwarföre fiskaren med densamma icke wågar företaga längre resor. Denna

olägenhet har fiskaren insett, och derföre i senare åren börjat utbyta den öppna Sjöbåten mot

N:o 4. **Däckad Sjöbåt.** Denna är likaledes byggd på klink men större, på 12-14 alnars köl. Tacklingen är på dessa lika, nemligen 3 master och 3 sprisegel, samt klyfware.

N:o 5. **Kult.** Är likaledes öppen med omkring 9 alnars köl. Denna begagnas på Skutan, till Backornas sättning och dragning, samt inomskärs till Koljefiske. Tacklingen bestå af 2 master med 1 sprisegel hwardera. Denna kan äfwen ros.

N:o 6. **Hwässing.** Byggd lika med de öfriga på klink och 4-6 alnars köl. Denna nyttjas på Skuta tillika med Kulten och är dessutom den som allmännast begagnas inomskärs wid husbehovsfiske, agntägt och kortare resor. Har endast en mast och ett sprisegel, samt ros beqwämligen af 2 till 3 man.

N:o 7. **Julle.** Denna är den minsta af alla i Skärgården brukliga fartyg. En sådan medföljer alltid om bord på Sjöbåten och begagnas wid Backornas dragning, under det att Sjöbåten kryssar i närheten af jullen. Oaktadt Jullens korta och djupa byggnadssätt är beräknadt på att den skall kunna begagnas i hård sjögång, är likwäl, genom dess bruk, i tid och otid, många menniskolif spilda, icke endast derigenom att Jullen kantrat, som är det allmännaste, utan ock derigenom att Sjöbåten, under uppkommen **tåga** (mist), förlorat Jullen ur sigte och måst lemna både den och besättningen å sitt öde, som icke sällan blir det att omkomma. Jullen borde derföre aldrig nyttjas under storm och hårdt wäder, utan Backorna, wid sådant tillfälle, dragas på Sjöbåten. Om derigenom några hundrade Backor, någon gång, skulle gå förlorade, wore denna förlust, som kan ersättas, icke att jemföra med ett menniskolif, som onödigtwis förspilles.

2:o Garnredskap

A. Drifgarn

N:o 8. **Drifgarn för Sillfiske på djupet.** Dessa bindas af fint och starkt hampgarn¹, icke tråd, med 1 à 1 $\frac{1}{8}$ tums maskor från knut till knut. De böra uppläggas på längden och bindas på djupet i skilda dukar, hwaraf 4 utgöra garnets hela djuplek då de äro hopsydda. Djupleken af hwarje duk, rättas efter garnets djuplek, så att om garnet t. ex. bör wara 200 maskor djupt, är hwarje duk 50 maskor. Garnen sammansättas af wissa dukar, af hwilka den undre alltid slites mest. När

---

¹ Man nu börjat binda garn af Engelskt bomullsgarn, emedan det är mindre dyrt än lingarnet. Det skall äfwen längre motstå röta.

denna duk är utsliten, borttages den och en ny insättes, icke i dennes ställe utan öfwerst, så att den duk, som war den tredje i ordningen, uppifrån räknadt, så länge den slitna satt på sitt ställe, blifwer nu den fjerde eller yttersta. Hwarje garn har endast en öfvertelna, som bör wara så fin att den endast har omkring 5 liniers omkrets, på denna föres icke garnet som wanligt, utan trädes igenom och fästes endast wid hwar 7:de maska. Detta sker på det att garnet icke skall sitta strängt på telnan och med lätthet kunna skiljas derifrån, då en ny duk behöfwer insätts. Wid ändarna och nedre sidan af garnet nyttjas ingen telna, utan alla garnen sammansys med ändarna då de skola nyttjas, så att alla garnen utgöra en enda sträcka då de utsätts. Wid uppsättningen af hwarje garn iakttages, att om duken är 15 till 18 famnar lång, bör telnan, wid hwilken den fästes, icke wara mer än 9 till 10 famnar. Detta sker af den orsak att garnet icke måtte sitta spändt på telnan, utan löst och liksom i weck hängande, emedan det i annat fall gör motstånd, då Sillen stöter på garnet och hon derigenom går tillbaka och låter icke fånga sig. Den öfre telnan är anbragt å garnet, icke endast att styrka det, utan äfwen att på densamma fästa korken². Denna består af fyrkantiga korkbitar, som hwardera äro 4 tum i fyrkant, och hafwa ett hål i midten, genom hwilket drages ett snöre hwarmed korkarna, omkring 10 på hwarje garn, fästes wid telnan, en fot mellan hwarje kork och telnan. Dessa skulle likwäl icke kunna hindra garnen att sjunka till bottnen, i synnerhet om en myckenhet Sill fastnat uti dem. Man har derföre, wid hwarje ställe, der garnen äro hopfästade med ändarna, fästat ett groft snöre eller smalare tåg, som kallas **Seising** och har omkring 1½ tums omkrets och från 2 till 9 famnars längd. Detta har i den andra ändan en ögla, hwarmed det fästes wid ett groft tåg af 3 tums omkrets. Detta tåg kallas **Driftrep** eller **Tross**. Då det är sammansatt af flere stycken, böra skarfwarna eller splitsningen wara lindad med segelgarn, ty Trossen som skall bära hela garnsträckan, hwilken har en betydlig tyngd, bör wara wäl försedd för att icke brista. Om Trossen slås äfwen, på längre eller kortare afstånd, ibland wid hwar tredje garn, ibland wid hwarje ända af garnen der de äro hopsydde, andra något gröfre tåg än Seisingarna. Dessa tåg äro från 4 till 9 famnar långa. Den ena af dess ändar slås fast om Trossen eller Driftrepet, den andra är fästad wid en **Dunk**, kallad **Brill**, som, då den är tät och tom, flyter på wattenytan och uppbär så wäl Trossen som Garnet. Seisingarna och Brilltågen förlängas eller förkortas, allt efter som man will hafwa garnsträckan att ligga djupt. Hwarje **Brill** bör hafwa omkring 11 tums diameter i

---

² Några, t. ex. Holländare, nyttja sällan kork.

ändarna, 12 på midten och längden utgöra 15 tum. På det att de måtte kunna fästas wid tågen, bör, på midten af en af laggarna, fästas en träbit med ett hål i midten, genom hwilket brilltåget drages och fästes med en föreslagen knut. Wid den af Trossen eller Driftrepets ändar, som först utkastas och följaktligen kommer att ligga på längsta afståndet från fartyget, fästes, på några famnars afstånd från garnen, en Boy eller Wakare, som, flytande på wattenytan, utwisar slutet af garnsträckan. Så wäl Brillerna som Boyen böra wara märkte med ägarens namn, i händelse de förloras af denne och återfinnes af andra. Längden af Trossen eller Driftrepet, i jemförelse mot garnsträckan, bör så anpassas, att om t. ex. garnsträckan består af 120 garn, hwardera af 10 famnars längd, blir hela sträckan 1,200 famnar. Till denna fordras ett Driftrep af 1,300 famnars längd. Härwid är likwäl att märka, att detta är taget på slump, emedan, under stormigt wäder, garnsträckan bör hållas längre från fartyget och Trossen följaktligen wara längre, än då hafwet är stilla. För att få Brillerna att ligga på lika afstånd från hwarandra, slås Brillen med sitt rep på samma ställe på Trossen, der Seisingen fästes, som håller garnet wid Driftrepet. Då detta sker mellan hwarje garn och garnen äro lika långa, skall afståndet nödwändigt blifwa lika långt mellan Brillerna.

N:o 9. **Drifgarn för Sill i fjordarna.** Då erfarenheten wisar att större och mindre sillstimmar under sommarmånaderna ofta synas i Kattegat tätt utom Skären, och äfwen någon gång intränga i de större fjordarna, är det ganska troligt att, under denna årstid, sill äfwen der skulle kunna fångas med drifgarn. Dessa borde då inrättas alldeles på lika sätt, som de ofwanbeskrefne Sillgarnen, som nyttjas på djupet, endast med den skillnad att dessa gjordes t. ex. hälften så stora, så att icke större fartyg än en däckad Sjöbåt dertill fordrades. Maskorna på dessa garn borde hafwa 1 tums sida från knut till knut. Äfwen wore nödwändigt att dessa garn, för att icke blifwa allt för tunga, uppsattes af fint lingarn. Äro garnen grunda, är nödwändigt att fästa 3 till 5 smärre stenar wid garnets nedre kant för att få det att hastigt sjunka.

N:o 10. **Drifgarn för Makrill.** De, som nyttjas i norra delen af Bohusläns Skärgård, bindas wanligen af tråd, hwilken icke alltid är rätt fin. Garnet upplägges till 75 alnar och bindes 74 maskor, omkring 15 på alnen, som utgöra en höjd af omkring 3 famnar. Denna garnslinga införes $\frac{1}{4}$, hwaraf garnet, då det är färdigt, utgör i längd 60 alnar. Garnets öfre telna består af en gröfre lina, 2 tum i omkrets, den undre smalare, endast $\frac{1}{8}$ tum. Den öfre eller korktelnan förses, en aln emellan hwarje, med korkar, som äro 6 tum långa och $\frac{1}{2}$ tum i fyrkant. Afståndet mellan hwarje sten på

stentelnan är 3 alnar. Till hwarje sättning fordras wanligen 20 st. sådana garn. Dessa hafwa det hufwudsakliga felet att wara bundne af tråd och icke af garn, ty då denna tråd tjäras, på wanligt sätt, blir den stel och fiskar icke. Widare är garnet för grundt, ty oakadt Makrillen under sina ströftåg går uppe i wattnet, är det icke gifwet att han ju kan gå mer än 3 famnar under Wattenytan.

Ett annat slag drifgarn, som är wida bättre och ändamålsenligare än det nyss beskrefne, är det som bindes af fint hampgarn eller ännu bättre lingarn (icke tråd) med $1\frac{1}{2}$ tums sida i maskan från knut till knut, och i flere dukar, likasom drifgarn för Sill, och omkring 18 aln. djupt. Garnet har på öfre sidan 2 telnar. Öfre telnan består af 2:ne hoplagde smala linor, af samma tjocklek som wanliga tömmar. Den nedre, på hwilket garnet inbos till $\frac{1}{3}$, är endast ett gröfre snöre eller smalare rep af fullt en gåspennas tjocklek. Den öfwersta dubbla telnan är till hwarje garn 12 alnar lång och den undre finare 18 alnar. Dessa förenas genom stroppar, som slås först om den fina linan, på ungefär 7 tums afstånd från hwarandra, och sedan om den dubbla grofwa telnan. Stropparna böra wara så långa att då den ena ändan af dem är fästad om den finare telnan, lemnas mellan denna och den dubbla 5 tums afstånd; med den andra ändan slås 4 slag kring dubbeltelnan. Det förstås af sig sjelf att då den öfre eller dubbeltelnan är 12 alnar och den undre 18, bör denna sistnämde fästas i wågor eller lyngor, hwilka likwäl så anpassas att de blifwa i det närmaste lika djupa. Det låter lätt göra sig om stropparna fästas wid den finare telnan, på lika afstånd från hwarandra. De fästas sedan wid dubbeltelnan, på det sättet att de fästas i wid hwarje ända af korken och en på midten mellan korkarna. Korken bör skäras i aflång form och wara minst 5 tum lång och 4 tum bred och fästas mellan dubbeltelnans twenne tåg, på 12 tums afstånd från hwarandra. Någon undertelna nyttjas icke, emedan, då garnet är så djupt, sjunker det utan sten. Sidorna eller ändarna af garnet förses med en smal telna, på hwilken 6 tums långa snören fästas på 8 tums afstånd från hwarandra för att dermed sammanbinda näten då de utläggas. Wid öfre telnans båda ändar bör finnas öglor, dels för att fästa garnen tillsamman, dels ock för att deruti fästa trossen, med hwilket garnsträcken är fastgjord wid båten, under det att denna drifwer.

Då dessa båda sorter Drifgarn äro försedde med så stora flöten (korkar) att de skola waka öfwer wattenytan, äro inga **Briller** eller **Klabbar** nödwändige för att hålla dem uppe; men då Makrillstimmen icke alltid framstryka i sjelfwa wattenytan, utan ofta några famnar under densamma, wore det sannolikt förmånligare att, som det sker i England, inrätta drifgarnen för Makrill alldeles på lika sätt som drifgarnen för

Sill, så att de kunde höjas och sänkas allt efter som fiskaren förmodar att Makrillen framströk högre eller lägre under wattenytan. Med de i norra skärgården kan ingen annan Makrill fångas, än den som går i sjelfwa wattenytan.

B. Sättgarn.

N:o 11. **Sättgarn för Sill.** Dessa äro för Sillfisket de minst skadliga och mest lönande då de rätt skötas, och är den redskap, som allmänt borde antagas, i stället för de i flere fall skadliga wadarna. Så wäl i detta fall, som äfwen derföre att den är föga känd i Bohusläns Skärgård, fordra denna redskap en utförlig beskrifning.

Hwarje sådant garn bör wara bundet af mycket fint lingarn mellan 26 och 36 alnar långt och minst 8 alnar djupt, då det är fördt på telnarna. Af dessa är den öfre dubbel, och den, som ligger högst, utgöres af ett temligen tjockt rep, ungefär af lika groflek med en wanlig töm. Denna lägges dubbel, på $\frac{1}{2}$ alns längd, wid båda ändarna, så att han sträcker sig med en 7 à 8 tums ögla utom nätets ändar, med hwilken ögla garnen wid utsättningen sammanslås. Den andra af de två öfre telnarna är ett snöre af ungefär lika tjocklek med en gåspenna. På denna föres garnslingan, som bör hafwa nära dubbel längd mot telnan. Derefter fästes denna fina telna wid den gröfre, icke sträckt utan i festoner eller wågor af $2\frac{1}{2}$ tums djuplek och omkring 10 tums längd mellan hwarje fäste. Den finare telnan bör derföre wara så mycket längre än den gröfre, att då denna sistnämde utgör t. ex. 27 alnar, bör den finare wara omkring 32 alnar lång. Garnets maskor böra hafwa 1 à $1\frac{1}{8}$ tums sida från knut till knut. Den nedre eller stentelnan, behöfwer endast wara obetydligt gröfre eller af samma groflek, med den undre af de två öfre telnarna. På denna fästes, på $1\frac{3}{4}$ alns afstånd mellan hwarje, smärre sänkstenar, som äro runda och hafwa en inhackad fåra öfwer midten för det band, med hwilket stenen fästes wid telnan. Garnets sidotelnar, böra wara af lika groflek med den öfre finare telnan och hafwa lika längd, som garnets djup (cirka 8 alnar). Wid föringen på telnarna, som är det hufwudsakligaste, bör noga iakttagas att garnslingan, som sagdt är, bör wara bunden på djupet af ganska fint lingarn, införes till nära hälften på den öfre telnan och på den nedre, eller stentelnan, så mycket **rummare** att då telnarna, sedan garnet är fördt, sammanläggas, förningsmaskornas knutar på den öfre, går inom samma maskors knutar på den nedre telnan. Häraf händer att den nedre telnan blifwer 30 alnar, då den öfre grofwa, som upptager garnets egentliga längd, icke är mer än 27. På sidotelnarna införes blott

omkring $\frac{1}{8}$ af garnslingan eller dukens djuplek, så att då denna är 10 blir garnet icke mer än 8 alnar djupt.

Garn af lika sammansättning, som det nyss beskrifna, kunde begagnas för Skarpsillen under dess lek i November och December månader, men maskorna borde i sådant fall icke vara större, än med $\frac{3}{4}$ tums sida från knut till knut.

De i Halland brukliga, så kallade **Näringar**, uppläggas 95 maskor på djupet, så stora att de utgöra omkring 3 famnar. Garnslingan bindes sedan till 15 famnars längd. Denna slinga föres på fina telnar så, att garnet, sedan det är förddt, blifwer 12 à 12½ famnar långt och 2½ famnar djupt. Detta garn fästes sedan wid ett gröfre tåg, så kalladt **Ref**, af 9½ famnars längd. Påfästningen tillgår beqwämligast så att Refwet fästes, på 1½ alns afstånd, $\frac{1}{2}$ alns långa stroppar (fina snören), hwilka åter fästas med andra ändan wid garnets öfre telna, så att denna kommer att hänga i lika djupa wågor. Detta är nödwändigt, dels för att icke garnet skall stå strängt i wattnet, dels ock för att garnet ej skall slitas wid uppdragningen, samt slutligen derföre att ett 12 famnars garn, skall fästas på cirka 10 famnars lina. På det gröfre tåget (Refwet) fästes större korkstycken till flöten, för att hålla garnet i wågrät ställning i wattnet, och på garnets undertelna, äro smärre stenar fästade på omkring 1 famns afstånd mellan hwarje, för att få det att sjunka.

Då garnen skola sättas, låter fiskaren båten drifwa, hwarunder garnen utkastas. Wanligen läggas 16 à 20 garn i en sträcka. För att hålla garnsträckan fast på stället der den är utlagd, och att kunna återfinna den, utkastas wid hwarje ända af Garnsträckan en Dragg af 4 lispund wigt. I öglan på Draggen fästes ett smalt tåg, som med andra ändan fästes i Piptunnan eller Flötet, och ett annat något kortare, som fästes med ena ändan i draggens klo och med den andra i garnets **Ref**. För att få garnen att stå på hwad djup man behagar, slås. en **Dunk** (ankare) på hwartannat garn, med så lång stropp fästad i Refwet, som man will hafwa garnet att stå djupt.

N:o 12. **Sättgarn för Torsk på djupet**. Dessa böra bindas af fin hampråd eller hellre garn, som då likwäl bör vara något groft för att hafwa tillbörlig styrka. Maskorna böra hafwa $3\frac{1}{2}$ till $3\frac{3}{4}$ tums sida från knut till knut. Femton sådana maskor utgöra garnets hela djup, så att djupleken derå blifwer omkring $4\frac{1}{2}$ till 5 alnar. Den öfre telnan förses med flöten, som göras af något lätt trädslag, Sälg eller Gran, hwardera af 18 tums längd och 2 tums bredd. Dessa fästas på telnarna, med endast en alns afstånd mellan hwarje. På nedre telnan fästes åter, på dubbelt längre afstånd från hwarandra, korta snören, hwarmed så stora stenar fastbindas att de,

genom sin tyngd, icke endast neddraga garnet till bottnen, utan äfwen qwarhålla det der.

De så kallade **Dubbel-Garnen**, som brukas på några ställen i Norrige, äro inga andra än de nyss beskrefne, med den skillnad endast, att dessa äro 20 maskor djupa, då de andra endast äro 15, och hafwa dessutom en dubbel längd. Fördelen af dessa skall wara den, att Torsken icke finner så många öppningar att tränga sig igenom, som då flere små garn sammanbindas; men ju större garnen äro, desto swårare äro de att handtera. Är bottnen, där garnen utsättas, mycket ojemn, skall nödwändigt ett långt garn mycket mindre följa bottnens ojemnheter än ett kort.

N:o 13. **Sättgarn för Torsk på fjordarna och wid stränderna.** Dessa garn bindas helst af lingarn, i nödfall af fint hampgarn, icke af tråd. Storleken är betydligt skild från deras, som brukas på djupet. Längden af dessa garn böra icke understiga 10 famnar, hwartill fordras en garnslinga af minst 15 famnars längd. Maskorna, om garnen skola begagnas på fjordarna, böra hafwa 2 tums sida från knut till knut; skola de åter nyttjas wid stränderna, kunna maskornas sida förkortas till 1½ tum. Djupleken för de större, bör uppgå till minst 3 alnar, d. w. s. 36 maskor, och för de mindre, till minst 2 alnar eller 24 maskor. Telnarna böra icke wara grofwa, emedan de tynga garnet, torka långsamt och rötas snart. Till flöten kan nyttjas bark af Sälg, Björk (näfwer) eller något lätt träd t. ex. Gran, i hwilket fall de böra brännas, sedan de äro färdige, för att mindre suga åt sig wattnet.

I stället för sänkstenar, äro små påsar fyllda med sand de bästa, hwilka, göras långa och smala, så att de icke kunna krypa igenom maskorna och trassla garnen. Mellan flöten och stenar bör wara ett afmätt förhållande, ty sätter man för mycket flöte på garnet, kan det icke sjunka till bottnen, blir det åter för litet, kan det icke hålla nätet upprätt från bottnen.

N:o 14. **Sättgarn för Makrill.** Härtill nyttjas, i Bohusläns norra skärgård, gamla drifgarn för Makrill eller sådana som om våren blifwit dertill nyttjade. De undergå ingen annan förändring än att de förses med mera sten på nedre telnan. Fångsten blir ock wanligen derefter, och detta fiske anses för föga lönande. Sättgarn för Makrill böra inrättas på lika sätt som redan är nämndt wid Sättgarn för Torsk, endast med den skillnad att de bindas djupare, 5 à 6 alnar, och att maskornas storlek icke finge understiga 1½ tums sida.

C. Wadar.

N:o 15. **Säck-Not** brukas för närvarande endast i Norrige för mindre Gråsey, så kallad **Nolle**. Man kunde wisserligen med fördel nyttja detta redskap för Makrill, sedan den ingått i fjordarna, endast fiskaren lärt sig konsten att uppsätta och begagna det. Säcknoten är ett fyrkantigt garn, bundet af hamptråd, på det sättet att midten deraf har finare maskor än sidorna, samt så fördt på telnarna, att det formerar en säckformig fördjupning i midten, då det är utspändt. Det håller 16 famnar i fyrkant, d. w. s. att hwarje sida är 16 famnar lång. Denna fyrkant är sammansatt af flere stycken med olika stora maskor, så att de stycken, som hafwa de finaste maskorna, utgöra botten. På telnarna, som omgifwa fyrkanten, äro sänkstenar fästade, så stora att de hastigt neddraga garnet. Är strömmen stark, på det ställe der garnet skall ställas, kastas några lösa stenar i detsamma, som stanna i midten och göra att garnet sjunker ännu fortare. Säcknoten drages, som redan är beskrifwet, med 4 linor, fästade i notens fyra hörn, hwarföre ock dessa hafwa dertill inrättade öglor, slagne i telnarnas hörn.

Anm. Will man binda hela noten i ett stycke, så att, då hon är spänd, hwarje maska utgör en fyrkant, börjas bindningen med en maska och ökas en för hwarje hwarf, till dess man hunnit binda halfwa längden, d. w. s. 16 famnar. Sedan minskas en maska för hwarje hwarf, tilldess endast en maska blir öfrig, som då utgör det motsatta hörnet mot det, i hwilket bindningen börjades. Så wäl ökningen som minskningen, får icke ske på annat ställe, än i början eller slutet af hwarje hwarf. Bäst är att öka wid slutet och minska wid början af hwarfwet.

N:o 16. **Sill-Wad**. Den Wad, som nu begagnas i Bohuslänska Skärgården, är emellan 80 och 120 famnar lång samt mellan 15 till 20 famnar djup. Den är hopsatt af wissa dukar (notslingor), 36-40 till antalet. De fyra, som utgöra bröstet eller midten, äro finare, så att de hafwa 20 maskor, d. w. s. 40 hwarf på alnen och ofta mer. Hwarje duk är 6 famnar bred och har, på denna bredd, icke mindre än 240 maskor. Sidostyckena eller armarna hafwa samma bredd men endast 36 hwarf på alnen i höjden. Kil eller Kalf saknas alldeles och fisken omslutes i stället af det **Skunk** (Buss) mellan telnarna, som uppkommer derigenom att notslingan är tillräckligt införd. Hwardera armen slutar med den så kallade **Stafwen**, hwilken på andra trakter af Skärgården får namn af **Génit**. Denna är intet annat än en fortsättning af båda telnarna, framom garnet. Korktelnan sträcker sig $\frac{1}{3}$ och flarntelnan $\frac{2}{3}$ utom detsamma och äro sammanknutne med ändarna, till en lycka eller

ögla, uti hwilken draglinan fästes. Waden har tre **Bredsär** (stora korkflöten) af hwilka ett sitter wid hwardera stafwen eller Génit i 10 famnars lina, och det tredje, kalladt **midtbrädsan**, midt i bröstet wid öfre ändan af en 20 famnars lina. Dessa äro inrättade, dels för att se om dragningen går jemt, dels ock i synnerhet för att med linan, som är fästad wid flötet, upplyfta waden, om den fastnar under dragningen: Wadens flöten bestå af tjocka fyrkantiga korkskifwor, med ett rundt hål i midten, genom hwilket telnan är dragen. Dessa trädes på telnan, hwarefter som duken eller notslingan föres på densamma. Stenarna äro wanligen trillformiga, likaledes med ett hål i midten, genom hwilket drages kabbelgarn, hwarmed de fästas wid telnan. Dessa stenar förfärdiga fiskarena sjelfwa, och wäljes dertill den wanliga tälgstenen, som gör arbetet lättare. Till denna Wad begagnas twenne draglinor af 280 famnars längd hwardera.

Om Wad skall nyttjas, böra maskorna, på de dukar som utgöra bröstet, hafwa minst 1 tums och på de öfriga, som utgöra sidorna eller armarna, 1½ tums sida från knut till knut räknadt. Wid notens uppsättning bör noga tillses att den blir rätt stenad och korkad. Mellan mängden af flötena, som skola hålla noten uppe och stenarna som skola draga den till botten, fordras ett wisst förhållande, som noga bör iakttagas, om waden skall **gå wäl**. Man räknar vanligen 5 skålpund kork till hwarje duk; detta bör likwäl lämpas efter maskornas finhet, emedan det är tydligt att ju tätare notslingan eller duken är bunden, ju mer tråd innehåller den och desto tyngre är hon, hwarföre hon äfwen fordrar mer kork. Äro flån, eller korkarna för många och stenarna deremot för få går icke waden till botten; äro åter stenarna för många, **skär waden ner sig**, i synnerhet på de ställen der hottnen är lös. Förhållandet mellan flöte och sänke, bör således beräknas efter wadens djup, maskornas finhet och garnets groflek. Skall waden fiska wäl, är nödigt att den, som det heter, **är rätt ställd**. Detta beror åter på huru den är förd. All fort Wad **föres** på lika sätt, så nemligen, att duken eller notslingan införes till hälften på den undre eller stentelnan; men på den öfre eller flarntelnan så mycket rummare, att då telnorna läggas på hwarandra, bomaskornas knutar på stentelnan, gå inom de sammans knutar på flarntelnan.

N:o 17. **Makrill-Wad** är näst Sillwaden den största. Den är omkring 20 alnar djup och 60 à 72 famnar lång, sammansatt af 20 till 24 trenne famnars breda dukar. Hela waden bindes lika tät utan finare maskor i bröstet eller midten, och har wanligen 36 hwarf på alnen samt drages med 20 famnars linor. Uppsättningen är för öftrigt alldeles lik Sillwadens, utom det att denna endast har **midtbräds** hwarmed

waden kan lyftas från botten då hon fastnar. Denna wad har samma fel som Sillwaden, att nemligen maskorna äro för fina. Till denna wad, borde aldrig nyttjas finare maskor, än med $1\frac{1}{8}$ tums sida från knut till knut, d. w. s. 20 hwarf på alnen. Derigenom wunnes att waden kostade mindre, wore lättare att handtera och kunde dragas hastigare, hwilket är en hufwudsak wid Makrillfiske med Wad, och i synnerhet att ynglet derigenom skonades.

N:o 18. **Liten** eller så kallad **Kusse-Wad**; är den minsta af alla i Skärgården brukliga Wadar, och har fått sitt namn deraf, att dermed egentligen skulle fiskas **Ålkussa** till agn. Dess storlek är mycket olika på olika ställen och efter ägarens förmåga att utreda den. Wanligen är hon 10 alnar djup och 36 famnar lång, bestående af 12 stycken eller dukar, af hwilka de, som utgöra bröstet, äro 1 à 2 alnar längre än de som utgöra armarna. Uppställningen lika med Sillwadens och maskorna ännu finare. Den drages alltid upp på stranden, och draglinorna äro 50 famnar långa på hwarje arm.

Skall denna Wad swara mot ändamålet hwarföre hon förebäres att wara inrättad, nemligen att dermed fånga agn till Backefisket, så borde hon inrättas med **Kil** eller **Kalf** och med så grof mask att af kalfwens ginge omkring 30 hwarf på alnen och af sidornas eller armarnas 20. Kalfwen bindes alltid något finare än notarmarna, säckformig, smalare utåt ändan och 6-8 alnar lång. Den sammansättes af 4 notslingor, af hwilka 2 äro i ena ändan lika breda med notens djup och i den andra dubbelt smalare. Dessa insättes med den bredare ändan wid notarmen och emellan dem twenne kilformiga slingor, en ofwan och en under. Bredden på dessa tages efter behag, men de böra båda sluta med en enda maska och behöfwa icke innehålla större längd än hälften eller $\frac{2}{3}$ af kilens. Denna inrättning har den fördelen, att den af waden omslutna fisken, intränger i kalfwen och hwarken, som eljest ofta sker, hoppar öfwer noten eller tränger sig under densamma. Dessutom, då alla stycken äro lika grofwa, kunna de, som setat i bröstet, t. ex. ett år och blifwit slitna, flyttas ned på armen der noten icke behöfwer wara så stark, som i midten, och på detta sätt, genom dukarnes successiva flyttning från bröstet till stafwen, blifwa mindre kostsam att underhålla, då endast den främre delen årligen behöfwer förnyas.

N:o 19. **Dragnät**. Detta bör wara 20-25 famnar långt och omkring 3 famnar djupt, utan kil eller kalf. Telnarna förses med kork och sten, på lika sätt som redan är beskrifwet wid den mindre eller kussewaden. Ändarna förses med stafwar, på lika sätt som wid den stora Sillwaden är beskrifwet, likwäl med den skillnad att dessa

lämpas, efter dragnätets storlek och blifwa följaktligen mindre, samt telnarna finare än Wadens. Mellan Waden och Dragnätet äger den skillnad i synnerhet rum, att det sistnämnda får wara mer infördt på telnarna, d. w. s. öfwer $\frac{1}{3}$, för att få mer lösgarn (Buss), och att det bindes af fint gam, icke af tråd, samt med lika stora maskor, som Drifgarn för Makrill.

Anm. En på lika sätt inrättad Wad, med finare garn och mycket fina maskor, skulle med fördel kunna begagnas för Skarpsill, då denna i större stimmel närmar sig kusten. I sådant fall, borde den likwäl icke wara hårdare stenad, än att den ginge med **öppen kork**, d. w. s. att stenarne icke kunde neddraga korktelnan under wattenytan.

3:o Krokredskap

D. Linor,

N:o 20. **Stor-Backor.** 125 famnars 3-garns tjärad hamplina af omkring 2 tums omkrets, wid hwilken är fästad 50 krokor, kallas af fiskarena: 100 Backor. Krokarna äro knutna på en $2\frac{1}{2}$ alns **kensa**³, som utgöres af ett fint snöre, hwars andra ända är fästad wid linan med $7\frac{1}{2}$ alns afstånd mellan hwarje. På hwarje kensa är fästadt ett så kalladt flå, omkring 4-5 tum långt och omkring $1-1\frac{1}{2}$ tum bredt och nära lika tjockt, på omkring 9 tums afstånd från kroken. Detta, som är en senare tiders uppfinning, tjénar att kroken med agnet hålles uppe ifrån botten. Hwar femte kensa är utan flå, den kallas **Räckekensa** och änges med hufwudet af den fisk, som styckas till agn för de öfriga krokarna.

Wid detta redskap bör anmärkas att linan i allmänhet är för grof och kensan för kort, jemförd med afståndet mellan desamma. Då kensan är $2\frac{1}{2}$ aln, borde afståndet mellan kensorna icke wara längre än $5\frac{1}{2}$ d. w. s. endast så långt att icke, då kensan lägges utåt linan, krokarna råkade hwarandra närmare än på 6-8 tums afstånd. Man kunde äfwen, som synes ännu bättre, förlänga kensorna till 3 alnars längd och derefter rätta afståndet dem emellan. Är kensan lång, skall hon nödwändigt ligga mindre sträckt i wattnet och fisken, i följe deraf, icke känna att agnet är fästadt förrän han swälgt. Märker fisken, strax han tagit agnet att det är fästadt, som alltid skall ske om kensan är kort, skall han säkert släppa agnet innan, han swälgt det.

N:o 21. **Borr-Backor** äro nyligen uppfunne af Danska fiskare och antagne till begagnande i denna Skärgård, för endast få år sedan. De äro ett mellanting mellan

---

³ För icke länge sedan hafwa fiskarena börjat att slå kensor af Engelskt bomullsgarn, hwilka anses blifwa bädel waraktigare och mindre dyra än de, som slås af lingarn.

Stor-Backor och Kolje-Backor, d. w. s. finare än de förra och gröfre än de senare. Linan, som wanligt, tjärad och slagen af 3 garn till lika tjocklek med en grof Gåspenna, är till hwarje så kalladt hundra 73 famnar lång och försedd med 83 kensor, hwardera af omkring $1\frac{1}{4}$ alns längd med wid pass $2\frac{1}{2}$ alns afstånd mellan hwarje. Af kensorna är hwarannan försedd med en gröfre krok, kallad Torskjern, och flå fästadt på 6 tums afstånd från kroken och hwarannan med koljekrok, hwars kensa är utan flå. Dessa Backor, som nyttjas på Storbåt tillika med Storbackor, fiska bättre än de nyssnämde, troligen derföre att de äro finare, och skulle wisseligen blifwa ännu bättre, med den förändring att kensorna gjordes längre, t. ex. 2 alnar; samt alla förseddades med koljekrok och flån. Snart inser wäl fiskaren detta, och förändringen skall säkert bidra till lyckligare fångst.

N:o 22. **Koljebackor.** Dessa hafwa ännu finare lina an Borrbackorna. Linan till hwarje hundrade, är wanligen 70 famnar lång med 100 krok, $\frac{3}{4}$ alns kensa, som bör slås mycket fin. Kensan är utan flå, med 2 alnars afstånd mellan hwarje. Ett stort fel wid dessa Backor är att alla kensorna sakna flån. Om fiskaren endast kunde komma så långt från en gammal wana, att han gjorde kensorna längre, t. ex. 1 aln, fästade dem på $2\frac{1}{4}$ alns afstånd från hwarandra och försåg dem med ett mindre flå hwardera, skulle de ganska säkert fiska mycket bättre..

E. Snöre.

N:o 23. **Storsnöre** (på Norrska Djupagn) är ett starkt tretrådigt, omkring 100 famnar långt snöre, i hwars nedersta ända är på en omkring 2 alnars, något finare kensa, fästad en större krok eller angel. Kensans öfre ända är åter fästad wid ett sänke (Fig. 8) af bly, gjutet i form af förstäfwen på en båt, troligen på det att sänket måtte sjunka lättare; på dess öfre flata sida, är wid den twära afskärningen anbragte 2:ne hål, genom hwilka refwen drages då sänket skall fästas wid detsamma; men på det kroken, då sänket uppdrages, icke måtte fastna i båtbrädden, och få en ledigare rörelse i wattnet, är ett hål borrhadt i sänkets twära ända, uti hwilket insattes en uppåt krökt, smal trädpinne af ungefär 9 tums längd; wid ändan af denna, fästes kensan i en ögla på refwen. I sänkets främre eller spetsiga ända är åter ett hål borrhadt på twären, genom hwilket det dubbla snöret drages, som strax inwid sänkets spets har en ögla, i hwilket snöret fästes. Tyngden af blystenen eller sänket bör lämpas efter djupet, på hwilket man fiskar, och refwens groflek. Ett stötte djup och en gröfre ref, fordrar alltid tyngre sänke. På det att refwen icke måtte trasslas, upplindas den på en fyrkantig trädrum, kallad Quinsel.

F. Dörgar.

N:o 24. **Ränn-Dörg** liknar snöret, ehuru refwen är något finare och kensa, samt bly (sänke) olika. **Blystenen** eller sänket, gjutes i form af ett ägg och af ett mindre gåsäggs storlek. Dess wigt är mellan 1 och 3 skålpund. Ju starkare båtens fart är, desto tyngre bör sänket wara. Detta fästes wid öfre ändan af den ena 3 alnar långa kensan, antingen på det sättet att ett hål borrar på längden genom blystenen, genom hwilket kensan drages och fästes genom en inslagen trädpinne, eller ock plattas blystenen något i ändarne och förses med hål twärtigenom, i hwilket fall kensan bindes i ena och refwen eller snöret i andra ändan af blystenen. Krokarna äro twenne, den ena fästes, som sagdt är, wid ändan af den 3 alnar långa kensan, och kommer således på detta afstånd från sänket. Den andra kensan har äfwen en längd af 3 alnar och fästes i ett hål, borrhadt i ena ändan af en, ungefär $1\frac{1}{2}$ tum lång hornbit (fig 10b), genom hwars andra ända snöret förut är draget och en knut slagen på hwardera sidan om densamma. Detta sker på det att icke kensan, som är fästad i hornbiten, måtte slå sig om snöret, och om det någon gång skulle hända, lätt kunna lossas derifrån. Denna hornbit kallas **Pirr**, och fästes på det sättet att refwen drages genom det ena och kensan genom det andra hålet i hornbitens ändar. Då detta är rätt gjordt, komma krokarna att hänga i bredd då Dörgen drages.

N:o 25. **Bonn-Dörg** (Botten-Dörg Norrmännens Wa) liknar Storsnöret, men skiljer sig deruti att snöret eller refwen är af tagel⁴ och i ändan försedd med ett aflångt fyrkantigt blylod till sänke, samt dubbel kensa och twenne krokar. Sänkets eller blystens wigt är mellan $\frac{1}{2}$ och 1 skålpund. Kensan är omkring $1\frac{1}{2}$ aln lång. Wid dess öfre ända är sänket fästadt; mellan detta och 1:a kroken är afståndet omkring 1 aln och till den 2:a kroken omkring 6 tum längre, på det att krokarna icke måtte slå sig tillsamman. Att förekomma detta borde, som i andra länder sker, en, omkring 5 tum lång, trädpinne eller ännu bättre messingtråd, fästas mellan kensorna, på cirka $\frac{1}{2}$ alns afstånd från krokarna. Härigenom skulle båda kensorna hindras att slå sig tillsamman, hwilket nu ofta sker, då den ena hänger högre än den andra och intet finnes som skilja dem åt. Refwen, hwars längd rättar sig efter djupet, blir, som förr är nämndt, upplindad på Quinsel då den icke begagnas.

N:o 26. **Sla-Dörg** är alldeles lika med den nyss beskrifne, men kallas så, då dermed fiskas, icke wid bottnen utan i halfwa wattnet. Den andra skillnaden är, att sänket till detta icke väger öfwer 1 à 2 lod. Denna förwandlas till Ränn-Dörg då kroken borttages och ett blylod sättes i dess ställe.

---

⁴ Nyligen hafwa denna Skärgårds fiskare börjat att slå Dörgrefwar af så kallad Manillahampa.

G. Mindre Redskap eller Werktyg.

N:o 27. **Krok.** Denna är af flere slag och olika storlek, lämpad efter det fiskslag, som dermed skall fångas. Den krok, som för närvarande begagnas i Bohuslänska Skärgården, är antingen der fabricerad eller lurendregad från England, emedan tullen på denna skall wara så hög att den ej kan på lofligt sätt införas. Den bästa krok här finnes, tillverkas på Klädesholmen af I. Er. Wunsch, som i ganska många år sysselsatt sig med denna näringsgren och med den drift, att han försett icke endast Bohusläns utan större delen af Danmarks fiskare med den krok, hwaraf de varit i behof. Den engelska kroken är wisseligen bättre, och berömmes mycket af de fiskare, som hafwa råd att förskaffa sig den. Godheten eller företrädet framför den svenska, härleder sig deraf, att han är gjord af finare tråd och dess dimensioner mindre; men den är hård och springer af, om han icke handteras med försigtighet, hwilket icke är den Bohuslänska fiskarens sak. Den svenska kroken, har åter det felet att wara för mjuk, så att den lätt raknar, hwilken olägenhet härleder sig från jerntrådens dåliga beskaffenhet af hwilken han tillverkas. Tråden tilltages ock alltid för grof, för att gifwa kroken styrka eller rättare stelhet, som likwäl derigenom icke winnes. Kroken blir dessutom af trådens groflek tung och fordrar större flå hwilket medförer en större utgift.

a) **Angel** är den största af alla, här begagnade kroker. Den är något öfwer 3 tum lång och öppningen, mellan udden och skaftet, $1\frac{1}{4}$ tum; brukas på stor Snöre- och Winterbackor för Helleflundra, stor Torsk och Rockor.

b) **Backekrok**, som nu allmännast nyttjas på Winterbackor, är lika lång som Angeln, men af finare tråd och något mindre öppning.

c) **Storbackekrok** är endast $2\frac{1}{2}$ tum lång, tråden dubbelt finare än Angelns; men öppningen $1\frac{1}{8}$ tum, som wisseligen är $\frac{1}{8}$ tum för mycket.

d) **Engelsk Storbackekrok**, som företrädeswis nyttjas af dem, som har råd och tillfälle att förskaffa sig densamma, är förfärdigad af fin **Stål**-tråd (icke jerntråd som hos oss), ungefär af lika groflek, med den i Skärgården begagnade Koljekroken. Längden är $2\frac{1}{4}$ tum, men öppningen mellan udden och skaftet knappa $\frac{7}{8}$ tum.

e) **Torskjern**, som nyttjas på Koljebackor. Denna är $1\frac{3}{4}$ tum lång med något mer än $\frac{1}{2}$ tums öppning.

f) **Makrillkrok** är till öppningen lika med den nyssnämde, men mycket kortare. Längden wid pass $1\frac{1}{2}$ tum.

g) **Koljekrok** nyttjas af 2 slag, gröfre och finare. Den gröfre är $1\frac{3}{8}$ tum lång med $\frac{1}{2}$ tums öppning. Den mindre, af finare tråd, $1\frac{1}{4}$ tum lång och öppningen $\frac{3}{8}$ tum.

h) Den minsta krok, som nyttjas i westra Skärgården, är **Mörtjernet** eller **Hwitlingkroken**, denna är endast 1 tum lång med $\frac{3}{8}$ tums öppning.

Af jämförelsen mellan Svenska och Engelska Storbackekroken synes att felet hos den krok, som tillverkas i Sverige, är det, att denna måste vara gröfre, emedan hos oss icke finnes **Stål**- utan Jern-tråd att använda till detta ändamål.

En sort smärre **Tysk Krok** finnes wisseligen att tillgå i handeln, och är hwad man kallar **Fiskjäf**; men den är ytterst stor och dessutom icke förtent, hwarföre den lätt angripes af hafswattnets sälta och förverfwes af rost. Utom dessa finnes i Bohusläns Skärgård 2:ne slag Engelsk krok. Det ena slaget, en knapp tum lång med $\frac{3}{8}$ tums öppning. Denna nyttjas wid dörkning af Kolja och mindre Torsk. Det andra slaget är endast $\frac{3}{4}$ tum lång med $\frac{5}{164}$ tums öppning, och nyttjas wanligen på Hwitlingdörg. Det förstnämde slaget, skulle likwäl med fördel kunna nyttjas på Koljebackor.

Det är ömkligt att se, med hwad liknöjdhet en del af Bohusläns fiskare, behandla sina fiskkrokar. Det synes vara fiskaren likgiltigt i hwad författning kroken är, endast han finnes på kensan. Det enda han gör wid sina krokar, är att, då Backorna hängt från slutet af September till medlet eller slutet af Mars, och krokarna äro alldeles öfwerdragne med rost, strapa dem med en slö knif och i synnerhet udden, hwarigenom denna blir ännu slöare. Hade han den omtanka, som hwarje fiskare borde hafwa, att smörja kroken då fisket slutade, skulle rosten derigenom mycket hindras att angripa kroken. Om, då kroken blef slö, udden skärptes med fil, skulle wisseligen få af de fiskar, som nappade, undgå att blifwa fångade.

N:o 28. **Boy**. Ett allmänt känt redskap. En i spetsen afrundad Con.

N:o 29. **Piptunna** (Fig. 1). En spetsig Con, förfärdigad af stäf, har i den spetsiga ändan ett så kallade lekan, på det att den icke må sno det snöre wid hwilket den är fästad, samt i den öfre afskurna ändan en stång, i hwars spets ofta fästes en hwit. flagga för att göra piptunnan synlig i storm och på längre aafstånd.

N:o 30. **Wakare** och N:o 31 **Wäle** är olika namn på samma redskap. Det förfärdigas af lätt träd, i form af ett kors, i hwars midt en pinne genomborras, wid hwars nedre ända refwen eller snöret bindes till den fiskredskap, för hwilken det skall waka. Ofta består detta redskap af en rund eller fyrkantig brädlapp, i hwars midt en pinne är fästad, som tjenar till wisare och fäste för refwen eller snöret. Ofta består

Wakaren eller Wälet endast af en käppstump eller wedträd. Någon gång förfärdigas wakare af på hwarandra lagde korkskifwor, med en trädkäpp igenom. De skifwor, som utgöra den undre delen, äro minst, och ökas sedan i widd, hwaraf den får en conisk form och ligger, då den kastas i wattnet, med spetsen nedåt.

N:o 32. **Krabb** (Fig. 2), ett ankare af träd med dels 2 dels 4 klor. I förra fallet är den lätt förfärdigad af en twegrenig trädgren. Mellan grenarna sättes en större flat sten, hwarefter grenarna, hårdt spända till stenen, insattes i tvenne hål, borrade i en trädskifwa som utgör krabbens klor. Skall krabben wara större, med fyra klor, hopsättes först ett träd kors, hwars spetsar utgöra klorna, hwarefter 2:ne twegreniga trädgrenar insättas i korset, sedan en större sten är inpassad mellan dem.

N:o 33. **Klabb** är en någorlunda tjockt klufwet träd, helst af Gran, ungefär af 1 alns längd. I dess ena ända är borradt ett hål, genom hwilket snöret drages. Detta instrument har mycken likhet med Wälen eller Wakaren, och begagnas endast att dermed hålla Sillgarnet på wiss höjd i wattnet.

N:o 34. **Splitt** (Fig. 3) utgöres af ett klufwet träd, hwaruti krokarna insättas då backen redes, och blifwa der sittande tilldess den åter begagnas. På det icke krokarna måtte utfalla ur klykan, är ett snöre insatt wid slutet af klykan, hwilket snöre slås öfwer krokarna då backen upphänges. Då backen skall ängas, insättes ena ändan af splitten uti ett hål i trågets hörn och krokarna uttages en i sender ur splitten, i den ordning de äro bundna på linan.

N:o 35. **Tråg** (Fig. 4). Då det brukas till Koljebackor är det wanligen 5 qwarter långt och 3 qwarter bredt, förfärdigadt af tunna bräder. Det har uppstående kanter, af några tums höjd, på 3 sidor. Den af sidorna, som swarar mot ändan, der ingen uppstående kant finnes, har ett hål i stället för handtag, hwaruti handen trädes, då tråget skall bäras. Hålet i hörnet är, som redan är nämndt, anbragt för att deri sätta splitten. Då det åter begagnas till Storbackor, är det naturligtwis större och har uppstående kanter på alla fyra sidorna.

N:o 36. **Ägnelag** är ett verktyg hwarmed fiskaren böjer och rättar kroken, då den af någon händelse kommit ur sin rätta form. Den består af en omkring 6 tum lång trädpinne, i hwars båda ändar äro inslagne en smal krampa (märla), gjord af mycket grof ståltråd. I denna märla inträdes kroken och rättas eller böjes efter behag genom wridningar på pinnen. Är kroken mycket grof, t. ex. en angel, tager fiskaren en hästsko, träder kroken genom ett af de för sömmen slagne hålen och böjer dermed kroken huru han behagar. Den trädpinne, som utgör skaftet till ägnelaget, är

smal på midten, medan fiskaren alltid på densamma upplindar tråden med hwilken han fastbinder flået på kensan. Detta instrument är mycket wigare och mindre kostbart än tången.

N:o 37. **Agneknif**, som fiskaren icke bör sakna, är en wanlig knif med tunt och långt blad. Denna begagnas att dermed sönderstycka fisken, som skall användas till agn.

N:o 38 **Quinsel** (Fig. 6), är en fyrkantig ram af träd, på hwilken snöret och dörngen upplindas då dessa icke brukas. Wid hopsättningen af ramen iakttages att de trädskifwor, som skola utgöra den, sträcka sig en och annan tum utom fyrkanten, på det att icke den pålindade refwen, måtte strida ned öfwer fyrkantens hörn. Storleken är olika, rättad efter refwens längd och grofiek.

N:o 39. **Wahorn**. Nyttjas af fiskaren wid dörngning. Detta simpla redskap utgöres af ett wanligt horn, af nötkreatur eller bock är likgiltigt; genom hornets rygg borras ett hål, hwaruti insättes en trädpinne af omkring 10-12 tums längd. För denna pinne är ett hål anbragt i relingen af båten. Då pinnen häruti nedsättes, ligger hornet öppet, med båda ändarna wända uppåt.

N:o 40. **Halwante** (Fig. 5). Denna förfärdigas af Getragg eller, i brist deraf, Nöthår och mycket groft garn, med twenne motsatta tummar. Så wäl sjelfwa wanten, som tummarna, äro öppna, på det wattnet må utrinna. Denna begagnas af fiskaren wid halning af finare linor, som eljest kunde skära sig in i handen.

N:o 41. **Rulle** (Fig. 7), är en omkring 1 aln lång cylinder, med 6 à 7 tums genomskärning. Den är swarfwad med en upphöjning i hwardera ändan, att icke linan, som drages öfwer rullen, måtte skrida ned, och på det att linan måtte ligga ännu stadigare, äro 5-6 inswarfningar gjorde utåt längden. Genom rullen löper ett gröfre hål för axeln på hwilken han wänder sig. Denna är så lång att den går , igenom och är fästad i den trädram med hwilken rullen fästes wid relingen.

N:o 42. **Skärbräde**, är ett wanligt bräde, mot hwilket fisken sönderstares till agn. Ofta brukas likwäl bottnen af tråget till detta behof.

N:o 43. **Flå** nyttjas endast på Backekensan. Det skäres olika stort efter den sort Backor till hwilka det skall nyttjas. Ämnet, hwaraf det tages, köpes (ofta dyrt) under namn af flåstock, och förmodas komma ifrån Polen, af hwad trädslag är icke känt med wisshet. Sedan flået är skuret i den form det bör hafwa, doppas det i warmt wax. Man har försökt att använda kork till flå; men denna emotstår ej wattnets tryckning.

Till **flå** på Wadar och Garn nyttjas alltid kork.

N:o 44. **Fork**, kallas äfwen **Terwel**, begagnas att dermed indrifwa fisken i det utsatta garnet. Den består af en 7-8 alnars smal stång, på hwars ena ända är fästad en träklump, wanligen i halfklotform, hwars afskärning är trattformigt urhålkad och wänd nedåt ifrån stången, för att, då dermed stötes, kunna neddrifwa i wattnet den luften, som finnes i ihåligheten, och derigenom åstadkomma buller.

N:o 45. **Pirk**, är en bly- eller tennskifwa af 4-6 tums längd i form af en fisk. Uti dess sidor äro ingjutne 6-8 ståltråds krokar, som stå 2-3 tum ut ifrån skifwan. Någon gång utgöres denna af ett fyrkantigt lod, med 2 à 3 krokar på hwarje sida.

N:o 46. **Kläpp**. Denna består af en hwass jernkrok, som stadigt och pålitligt fästes wid ett skaft af träd. Storleken af så wäl kroken som skaftet är godtycklig, endast att redskapen äger nog styrka, för att dermed upplyfta så stora fiskar, som kunna erhållas; men derjemte ej större, än att den med beqwämlighet och lätthet kan handteras. Skaftet håller wanligen från 1½ till 2 alnars längd och hyflas slätt till den tjocklek, att det beqwämt kan omfattas. Kroken, hwars förnämsta egenskap är att hafwa en hwass udd, har 3-4 tums öppning och fästes pålitligt wid skaftet, antingen så, att krockens öfre ända är något plattad och försedd med 1-2 hål, genom hwilka den fastspikas wid skaftet, hwarefter en jernring påsättes, som omfattar kroken och nedre ändan af skaftet, eller ock så, att krockens öfre ända böjes till en hake, som inslås i skaftet, hwarefter kroken fastsurras med ett starkt snöre.

N:o 47. **Hållare**. Denna består af en omkring 8-12 tums lång trädpinne i hwars öfre ända är fastlindad en smal, på ena sidan aftäljd ekqwist, i hwars spets refwen fästes, sedan hållaren med andra ändan blifwit insatt i ett hål i relingen på båten.

M:o 48. **Ulk, Bonn-Ulk**. Denna förfärdigas på följande sätt: Främre delen eller den egentliga skafwen är ett jern, 2½ aln långt, flatt och framtill skarpt; detta jern är hetsadt wid en järnbåge, som ligger på 1½ quarters höjd från skafjernet, och har wid ändarna, der den är hetsad wid skafjernet, en ögla wid hwarje ända af omkring 2 tums öppning. I dessa öglor insättas en 3 alnar lång trästake i hwarje, så tjock att den fyller hålet i öglan. En tredje, några tum längre och lika qrof stake, fastbindes på midten af järnbågen. Sedan hopspikas alla dessa 3 stakar med spetsarna, och då det är gjordt, fästes kring bågen och wid stakarna ett nät som har 2 à 3 tums maskor. När detta redskap skall nyttjas, bindes 2:ne 3 alnars tåg, ett om hwarje ända af de stakar, som äro trädde genom öglorna på jernet. Dessa knytes sedan med de andra ändarna tillsammans, wid hwilken knut draglinan fästes Den öfre af de 3 käpparna, som wid

främre ändan endast är bunden wid jernramen, skjutes tillbaka (förlänges) när skafwen skall gå djupare och drages fram (förkortas), då den skall gå grundare.

N:o 49. **Jern-Ulk, Engelsman.** Skrapjernet till denna är omkring $1\frac{1}{2}$ till 2 alnar långt och 3 tum bredt. Den främre kanten är slagen tunn och skarp, den bakre har åter tätt slagna hål i hvilka noten fästes, så att i hwarje hål insättes en ögla af läder, uppifrån, som fastkilas med en trädpinne från den undre, motsatta sidan. I dessa läderöglor fästes noten. Detta är nödvändigt ty om noten fästades wid skrapjernet, skulle den, af nötningen mot bottnen, snart utslitas och lossa. Från båda ändarna af skrapjernet uppstiger en båge, som har omkring 12 tums höjd. Jernet i denna båge är 1 tum tjockt och runtdt. Trenne lika tjocka jern och omkring $1\frac{1}{2}$ aln långa, äro fästade ett wid hwardera ändan af skrapjernet och det tredje på midten af bågen. Detta sistnämde är något kortare och nedåt krökt. Dessa 3 jern äro förenade med ändarna, så att de 2 på sidorna om skafjernet, bilda en likbent triangel. Der jernen äro förenade, finnes en ring, uti hwilken draglinan fästes.

N:o 50. **Skaf, Ostronskaf.** Skrapjernet till denna är 12 à 13 tum långt, för öfrigt lika med skrapjernet till Jern-Ulken: Från ändarna af detta jern uppstiga 2:ne i halfcirkel böjda runda jern, hvilka, der de, midt öfwer skrapjernet förenas, äro fästade wid ett tjockare rundt jern, i hwars öfre ända är slagen en hölsa uti hwilken en 15-18 alnars lång, slät stång fästes. Sidobågarna, kring hvilka kassen eller nätet fästes, sedan det, på förr beskrifwet sätt, är fästadt wid skrapjernet, böra wara så långa att öppningen mellan midten af skrapjernet och stället der bågarna äro förenade, utgör omkring 8 tum. Längden af kassen behöfwer icke wara mer än 8-9 tum.

N:o 51. **Tång.** Denna liknar fullkomligt en wanlig Hoftång, med den skillnad att käftarna äro raka och på inre sidan mot spetsen, försedde med en uppstående skarp kant. Käftarnas bredd är 4-5 tum. Skalmarna längre, omkring 10-12 tum; den ena har i ändan en hölsa uti hwilken en 8—9 alnars stång är fästad. Den andra skalmen är något längre och tung i ändan, der den äfwen har ett hål, uti hwilket ett groft snöre eller mycket fin lina fästes, hwilken först drages genom en märkla, inslagen i stången på ungefär $1\frac{1}{2}$ à 2 alnars afstånd från tången, och ligger sedan utät stången. När Ostran stötes lös, med den käften af den skalmen, som är fästad på stången, drages på snöret, då käften af den öfre skalmen omfattar ostran.

N:o 53. **Hummerkupa.** Denna förfärdigas ändamålsenligast af 6 st. $1\frac{1}{2}$ alns långa, smala käppar, helst af En, dessa fästas wid 3:ne ringar, likaledes af Enqwistar, böjde i cirkelform, med omkring 1 alns twärlinea högst. Af dessa ringar fästas en wid

hwardera ändan af käpparna och den 3:dje på midten. Denna ställning öfwerdrages med ett nät hwars maskor hafwa fulla 2 tums sida från knut till knut. I hwarje ända af kupan finnes en ingång, hwilken icke får wara för kort, utan borde göras så lång att den öfwersteg kupans halfwa längd, hwaraf ingångarna, der de möttes med spetsarna, inne uti kupan, komme att sträcka sig några tum framom hwarandra. Wanligen fästes i mynningen af ingången en trädring af ungefär 3 tums twerlinea. Ändamålsenligare synes att ingångarna spändes med 2:ne tåtar, fästade i kupans motsatta ända, hwarigenom ingången finge en smalt owal öppning, som öppnade sig då Hummern inkröp och återtog sin lillslutne form, då den wore inne. Härigenom skulle förekommas den klagan, som ofta yttras af Hummerfiskaren, att Hummern utkryper ur kupan, om den ej dagligen efterses. Härigenom wunnes ock den fördel att de Humrar fångades, som äro för stora att tränga sig igenom den nämde ringen i ingångens öppning.

N:o 53. **Räkkass.** Sådan den brukas i Bohusläns skärgård, är ett mycket enkelt verktyg. Den består endast af ett tunnband af ungefär 2 alnars twärlinea och ett smalt, omkring 3 alnar långt, skaft, wid hwars ena ända håfwen är fästad på det sätt att skaftet går twert öfwer bågen, hwilken öfwerdrages med fin not. Otwifwelaktigt skulle detta redskap kunna inrättas mycket ändamålsenligare, om håfwen eller nätet finge en annan konstruktion, att nemligen noten blef mycket djupare och att sjelfwa ställningen dertill inrättades af ett 2-grenigt träd, så att grenarna utgjorde 2 sidor i håfwen och den tredje, eller skaftet, motsatta, utgjordes af ett hårdt spändt snöre; den kunde i sådant fall lättare dragas eller skjutas genom tången, i hwilken Råkan i synnerhet finne.

N:o 54. **Skälrifwa.** Liknar en Kratta; den bör hafwa kammen kort, icke öfwer $\frac{1}{2}$ aln, och korta, flata och bredspetsade samt inåt böjda pinnar. I ändarna af kammen inborras, på samma sida der skaftet är fästadt, twenne böjliga, smala trädgrenar, som böjas i kors öfwer skaftet och förenas, samt fästes wid detsamma med en inslagen spik. Den halfcirkel, som uppkommer mellan kammen och bågarna, öfwerdrages med grofmaskad stark not.

Tillägg till Garnredskapen.

N:o 55. **Bottengarn.** Detta redskap liknar, då det är utsatt, en **Katsa**, en fiskebragd, som nyttjas i insjöar. Bottengarnet bindes af stark hamptråd,

öfwer 1½ tum bred kaffe (skäl), omkring 15 famnar långt och 6 famnar djupt (sidt). Dessutom bindes, af lika grof tråd och öfwer lika bred kaffe, garnets botten, som bör vara cirkelrund, och 5 famnar twert öfwer. Sedan garnet blifwit fördt öfwer en stark telna, så wäl på öfra som undre kanten, fästes på den öfre, lika många snören och på ungefär lika afstånd, som det mellan pålarna, wid hwilka garnet fastbindes. Likwäl böra dessa snören icke fästas på annat sätt wid telnan, än att de kunna flyttas, om afståndet mellan pålarna, af hafsbottnens ojemnheter, blir längre eller kortare. Wid den andra eller undertelnan fästes botten, hwilken bör vara så mycket vidare än garnets längd, att då detta är fästadt wid botten, en öppning af 5-6 quarters bredd uppkommer mellan garnets ändar. Wid en af dessa ändar fästes landgången, hwarigenom öppningen kommer att ligga på ena sidan om densamma. Landgången åter, som är ett lika djupt (sidt) och lika grofmaskadt garn, som sjelfwa bottengarnet, bör vara af lika längd, som afståndet är ifrån landet till stället der garnet sättes. Detta afstånd är wanligen 5-6 famnar.